

NORDISKA
AFRIKAINSTITUTET
THE NORDIC AFRICA INSTITUTE

Nordiska Afrikainstitutet

Budgetunderlag
2026-2028

Innehåll

1. Nordiska Afrikainstitutets uppdrag	2
2. Övergripande förändringar under de senaste fem åren	3
3. Slutsatser från halvtidsutvärderingen av strategin	4
4. Analys av budgetutnyttjandet	5
5. En förstärkt och vidareutvecklad roll för myndigheten 2026–2028.....	5
6. Behov av viss ökning av NAIs programanslag från och med 2026.....	8
7. Resultat i relation till myndighetens uppdrag	8
7.1 Kunskapsgenerering	8
7.2 Kunskapsöverföring	9
7.3 Disseminering och tillgänglighet	10
7.4 Stipendieverksamhet	11
7.5 Förvaltning och verksamhetsutveckling.....	11
8. Hemställan.....	13
9. Sammanfattning.....	16

1. Nordiska Afrikainstitutets uppdrag

Nordiska Afrikainstitutet (NAI) är ett modernt kunskapscentrum med ett unikt uppdrag att bidra till en djupare förståelse hos nordiska beslutsfattare för samhällsutvecklingen i Afrika genom forskning och analys. NAI har i dag ett brett nätverk av akademiska samarbeten i drygt 20 länder på den afrikanska kontinenten. Till detta ska läggas ett stort antal akademiska partners i Norden, Europa och Nordamerika.

Ett centralt mål i myndighetens strategi är att fungera som en bro mellan afrikanska och nordiska perspektiv, samt mellan forskning och olika politikområden, såsom utrikes-, utvecklings-, forsknings- respektive säkerhetspolitik. Genom samarbeten med forskare och beslutsfattare i Norden och i Afrika och en kontinuerlig utveckling av dessa relationer, bidrar institutet till att stärka de afrikanska perspektiven i den nordiska policydialogen och främjar ömsesidigt lärande.

Den tvärvetenskapliga forskningsansatsen på myndigheten fördjupar förståelsen genom att beskriva och förklara centrala perspektiv som rör underliggande motiv, incitament och kontext. Myndigheten har idag djup kompetens inom exempelvis ekonomisk utveckling, demokratisering, geopolitik, handel, strategiska mineraler och matsäkerhet. Institutets verksamhet och stipendieprogram, bidrar som helhet till att etablera och utveckla långsiktiga relationer med forskare, ledare och intellektuella i Afrika.

Enligt Förordning med instruktion för Nordiska Afrikainstitutet (SFS 2021:371) har myndigheten till uppgift att bedriva, tillgängliggöra och sprida tvärvetenskaplig forskning och analys om relevanta samhällsutmaningar i Afrika; skapa förutsättningar för en forskningsbaserad policydialog om Afrika i Norden och på den afrikanska kontinenten; främja forskningssamarbete mellan nordiska och afrikanska forskare; och tillhandahålla ett bibliotek för att förvärva och tillgängliggöra litteratur och andra informationsbärare av relevans för forskning och studier om det moderna Afrika.

NAIs strategi (2022–2026) fokuserar på fem utvalda påverkansområden, genom vilka institutet har för avsikt att bidra till de övergripande målen med verksamheten. Inom dessa samverkar myndighetens forsknings-, kommunikations- och biblioteksfunktioner för att gemensamt bidra till att informera beslutsprocesser som berör engagemang med aktörer på den afrikanska kontinenten. De fem strategiska påverkansområdena som institutet verkar inom är följande:

1. Jämlikhet, social rättvisa och inkludering
2. Ledarskap, medborgarskap och delaktighet
3. Ekonomi, sysselsättning och mobilitet
4. Klimat, naturresurser och hållbarhet
5. Fred, säkerhet och mänskliga rättigheter

Institutet är en enrådsmyndighet som leds av en direktör. Direktören tillträdde den 1 oktober 2019 och har av regeringen fått ett förordnande fram till och med september 2025. Ett program- och forskningsråd har till uppgift att ge råd till myndighetschefen kring den strategiska inriktningen och genomförandet av verksamheten och dess forskningsområden.

Under andra halvan av 2024 genomförde en extern konsultfirma en halvtidsöversyn av myndighetens organisationsstrategi. Slutsatserna från rapporten är beskrivna i separat avsnitt nedan.

2. Övergripande förändringar under de senaste fem åren

Nordiska Afrikainstitutet (NAI) har de senaste fem åren genomfört följande övergripande förändringar:

- Utvecklat en strategi som fastlägger vision, strategiska mål och tematiskt fokus för verksamheten under perioden 2022 – 2026, med målsättningen om att samskapa kunskap, fördjupa förståelsen för afrikanska och nordiska perspektiv, samt att främja samarbeten och lärande;
- Utvecklat en institutionellt orienterad och enhetlig verksamhetsplanering, resultatstyrning och uppföljning;
- Genomfört en extern utvärdering av tidigare organisationsstrategi (2020), samt en extern halvtidsutvärdering av myndighetens nuvarande strategi (2024);
- Under första kvartalet 2024 genomförde myndigheten en analys av den administrativa effektiviteten. Rapporten utgick från Ekonomistyrningsverkets metodstöd;
- NAI har idag ett brett nätverk av akademiska institutioner i cirka 30 länder globalt, varav drygt 20 på den afrikanska kontinenten;
- Stärkt forskningskompetens inom bland annat ekonomisk utveckling, handelsfrågor, matsäkerhet, strategiska mineraler, kvinnors politiska makt, demokrati, samt de nordisk-afrikanska relationerna;
- Utvecklat och genomfört ett program på institutet för unga nordiska diplomater med fokus på Afrikas växande geopolitiska roll i världen. Programmet genomfördes för första gången under hösten 2024 och planeras nu igen under hösten 2025 för både nordiska och afrikanska unga diplomater;
- Upprättat ett NAI Associates program för en mindre grupp seniora forskare och policypersoner från huvudsakligen den afrikanska kontinenten, där fleråriga arvodesfria samarbeten bidrar till att på ett kostnadseffektivt sätt stärka den analytiska kapaciteten på institutet;
- NAI har stärkt sitt arbete med informationssäkerhet för att möta en alltmer komplex hotbild kopplad till digitalisering. Myndigheten har en väl implementerad policy för informations- och cybersäkerhet som utgår från nationella och internationella riktlinjer och inkluderar kontinuerliga säkerhetsåtgärder och incidenthantering;
- NAI stärker afrikanska forskare vid universitet och forskningsinstitut på kontinenten att på ett effektivt sätt förmedla forskning till beslutsfattare;
- Upprättat en intern arbetsgrupp samt inrättat ny tjänst som forskningskoordinator för att höja både kvaliteten i och den långsiktiga externfinansieringen av institutets forskning;
- Genomfört målgruppsanalys för att fördjupa myndighetens förståelse för hur den huvudsakliga målgruppen (nordiska beslutsfattare) arbetar och tar till sig kunskap för att därmed kunna tillhandahålla mer relevanta analyser och briefingar;
- Utvecklat format och relevans av institutets publikationsserie *NAI Policy Notes* för att bättre nå ut till beslutsfattare;
- Ökad användning av rörlig bild, poddar, samt infografik i forskningskommunikationen, för att nå ut till fler med Afrikakunskap och för att på ett tillgängligt sätt visa på forskningens bidrag till utveckling;
- Stärkta relationer till nordiska ambassader i Afrika bland annat genom kunskapspridning via institutets skraddarsydda briefingar för nyutnämnda ambassadörer, men även samarrangemang av policyrelevanta events på den afrikanska kontinenten;
- Stärkta och utökade kontakter och samarbeten med afrikanska ambassader i Sverige genom samarrangerade program och nordisk-afrikanska forskningssamarbeten;

- Myndigheten har bjudits in till och bidragit till följande Nordisk-Afrikanska utrikesministermöten: 2022 i Helsingfors, 2023 i Algeriet och 2024 i Köpenhamn;
- Utökade kontakter och samarbeten med flera avdelningar inom både de svenska och finska utrikesförvaltningarna;
- Utökad samarbete med och ökad finansiering från utrikesförvaltningen på Island;
- Fördjupat samarbete med svenska myndigheter och aktörer, däribland Sida, Business Sweden, FOI, Svenska Institutet och Swedfund, för gemensamt lärande och kunskapsutbyte;
- Ökat kapacitetsbyggande och främjande av Afrikaforskning genom kvalitativt värdskap inom ramen för stipendieprogram och gästforskarbesök vid institutet;
- Utvecklat ny webbplats för att öka nyttan, tillgängligheten och användbarheten för institutets målgrupper. Direkttrafiken till webbplatsen ökade med drygt 30 % mellan 2023 och 2024, vilket kan ses som ett tecken på ett starkt varumärke;
- Stärkt digital närvaro på olika sociala medieplattformar för ökad räckvidd och engagemang. Det kraftigt ökade antalet följare och visningar leder oss till slutsatsen att våra digitala satsningar har haft stor effekt i att nå en bredare målgrupp där de afrikanska besöken ökade signifikant.
- Löpande utveckling av bibliotekets IT-miljö för att förbättra och förfinas sökmöjligheter, kunna erbjuda och bättre administrera tillgänglighet till bibliotekets licensierade e-resurser på distans, inklusive sökbara ingångar till nordisk Afrikaforskning via olika nationella söktjänster;
- Skifte av prenumerationer på enskilda tidskrifter till tidskriftspaket genom medlemskap i BIBSAM-konsortiet för att öka andelen Open Access-publiceringar;
- Ökad integration av miljö- och hållbarhetsaspekter i verksamheten samt framtagande av miljöstrategi samt utvecklad handlingsplan för 2022–2026.

3. Slutsatser från halvtidsutvärderingen av strategin

Under våren 2024 handlade NAI upp en extern konsultfirma för att göra en halvtidsutvärdering av institutets femåriga strategi. Utvärderingen omfattade perioden januari 2022 – juni 2024 och syftet var att bedöma hur långt institutet hade kommit med sitt uppdrag, vision och operativa mål vilka definieras i strategin. Granskningen omfattade både den strategiska och operativa nivån och baserades på intervjuer med externa intressenter och samarbetspartners i Sverige, Norden och Afrika, konsultationer med institutets personal, samt en granskning av relevanta rapporter och handlingar.

I korthet kom rapporten fram till att NAIs organisationsstrategi är mycket relevant och att myndigheten bedöms ha bidragit till en fördjupad förståelse för Afrika hos nordiska beslutsfattare, samtidigt som institutets forskning har förblivit oberoende och samtida. Myndigheten drivs av gemensamma värderingar och en gemensam förståelse av NAIs unika mandat och uppdrag, centrerade kring att vidareförmedla högkvalitativ forskning i dialog med nordiska och afrikanska policyaktörer. Analysen i rapporten konstaterar vidare att NAI på ett effektivt sätt har intensifierat sina samarbeten med nordiska policyaktörer och därmed ökat kännedomen om institutets relevans. Rapporten sammanfattar att myndigheten har ett starkt rykte och hög trovärdighet. Halvtidsutvärderingen var mycket värdefull för hela institutets arbete och för vidare prioriteringar. Ett antal konkreta aktiviteter definierades utifrån rekommendationerna i rapporten och har nu inkluderats i verksamhetsplaneringen för 2025.

4. Analys av budgetutnyttjandet

Vid slutet av 2024 var institutets utgående överföringsbelopp 1 057 000 kr av programanslaget (kärnverksamheten), vilket innebär att 4,8% av de tilldelade medlen inte blev förbrukade. Andelen återstående medel var alltså högre 2024 jämfört med 2023, när andelen var 3,2%. Givet att anslaget ökade med drygt 20% från 2023 till 2024, och att myndigheten snabbt behövde skala upp sin verksamhet i linje med det utökade budgetutrymmet, är resultatet ändå tillfredsställande och pekar på en effektiv omställning.

Överskottet vid årets slut 2024 förklaras bland annat av följande skäl:

- Trots snabba initiativ och effektiva processer dröjde det av helt förklarliga skäl innan samtliga nyrekryterade medarbetare var på plats i organisationen – för flertalet forskare påbörjades anställningarna först efter sommaren. Det dröjde således innan kapacitetsökningen ledde till kostnadsökningar.
- Det finländska bidraget betalades ut i euro, och på grund av den svenska kronans låga värde i förhållande till euron blev såväl 2024 års finländska anslag som det ingående överföringsbeloppet från Finland från 2023 oväntat högt.
- Vidare beslutade Island i slutet av november om en anslagshöjning på drygt 200 % (från 330 000 till 1 000 000 kr.), vilket innebar ytterligare en förstärkning av budgeten i slutet av 2024.
- Ett annat skäl till överskottet var att den inplanerade resesäkerhetsutbildningen Hostile Environment Awareness Training (HEAT) fick skjutas upp på grund av den höga arbetsbelastningen på myndigheten under hösten.

För enhetscheferna var 2024 det första hela budgetåret där institutet hade tillgång till verktyget Financial Information Center (FIC), vilket gav dem direkt insyn i det löpande finansiella resultatet. Den bättre överblick möjliggjorde snabbare ekonomiska beslut, i motsats till tidigare då cheferna behövde invänta månadsrapporter från Statens servicecenter.

Även 2024 års förvaltningsmedel resulterade i ett utgående överföringsbelopp, och 2 059 tkr var oförbrukade vid årets slut. En stor del av detta belopp utgjordes av dels den overhead som ingår i de externa forskningsanslagen (1 223 tkr), dels ränteintäkter (434 tkr); båda summorna var svåra att uppskatta när budgeten för 2024 lades sent på hösten 2023. Kostnadsökningarna under 2024 visade sig också bli lägre än väntat. Trots att personalen ökade under 2024 genom det ökande anslaget till kärnverksamheten, undveks till exempel en ökning av lokalkostnaderna genom att institutet omdisponerade befintliga kontorsutrymmen på ett genomtänkt sätt.

5. En förstärkt och vidareutvecklad roll för myndigheten 2026–2028

I takt med Afrikas snabbt växande geopolitiska betydelse möter institutet en ökad efterfrågan på dess expertisområden och på de anpassade formaten för dialog och kunskapsöverföring. NAI är strategiskt placerad för att bistå, såväl den svenska utrikesförvaltningen och utlandsmyndigheterna som den svenska resursbasen, med djup analytisk kapacitet kring Afrikas utveckling och geopolitiska roll. Institutet möjliggör dessutom samarbeten mellan nordiska utrikesförvaltningar kring förståelsen av Afrikas utveckling.

Finland är en mycket viktig samarbetspartner och som bidrar till finansieringen av NAIs programverksamhet. Institutet har mycket nära samarbete med den finska utrikesförvaltningen och finns nämnd som en strategisk kunskapspartner i den finska Afrikastrategin från 2021. Från att fram till år 2021 ha haft ettåriga avtal omkring 200 000 euro/år, ingick NAI och den finska utrikesförvaltningen ett treårigt avtal mellan 2022–2024 om 500 000 euro/år. Avtalet löpte formellt ut i december 2024, men förlängdes till och med april 2025 under tiden då den finska

utrikesförvaltningen skulle fatta beslut om nytt avtal och volymer. Den 7 februari 2025 beslutade den finländska utrikesförvaltningen att den nya finansieringen kommer att följa nuvarande strategiperiod och för 2025 kommer bidraget att uppgå till 500 000 euro, och för 2026 något mindre, nämligen 400 000 euro. I slutet av 2026 kommer den finska utrikesförvaltningen att göra en ny beredning och fatta ett nytt beslut mot bakgrund av NAIs nästkommande strategi 2027–2031.

Även Island är en viktig samarbetspartner som bidrar till finansieringen av NAIs programverksamhet. Under slutet av 2024 beslutade den isländska utrikesförvaltningen att öka sitt bidrag till myndigheten från 330 000 SEK/år till 1 000 000 SEK/år under perioden 2024–2028.

Myndighetens ambition är att så kostnadseffektivt som möjligt vidareutveckla och stärka institutets roll som nordiskt kunskapscentrum. Samtidigt är det av största vikt att institutet kan upprätthålla en kritisk massa inom relevanta forskningsområden för att möta den ökade efterfrågan på institutets breda kompetens. Genom det ökade anslaget till programverksamheten under 2024 och 2025 kunde institutet rekrytera:

- tre ettåriga visstidsanställningar för 2024–2025 med expertis inom handel, ekonomisk utveckling och demokratins utveckling i Afrika;
- två visstidsanställda postdoktorstjänster för 2024–2026.

Denna kapacitetshöjning inom forskningsenheten har visat sig vara viktiga på flera sätt, inte minst då antalet åiterrapporteringskrav i myndighetens regleringsbrev har ökat kraftigt de senaste två åren.

Det är viktigt att förtydliga att trots denna välkomna ökning så riskerar en bibehållen nivå de kommande åren att i praktiken ge ett krympande budgetutrymme över tid. Orsakerna är framförallt:

- De visstidsanställda postdoktorer som rekryterades 2024 kommer även att belasta budgeten under 2026 då tjänsterna är 2-åriga;
- Årliga löneökningar bland fast anställd personal inom programverksamheten. Programanslaget påverkas i högre utsträckning av löneökningar jämfört med förvaltningsanslaget eftersom drygt 80 procent av institutets totala lönekostnader bärs av programanslaget;
- Det årliga bidraget från den finska utrikesförvaltningen kommer för 2026 att vara 100 000 euro lägre än under perioden 2022–2025 som helhet;
- Oförutsägbarheten i hur stor andel externa forskningsmedel institutet har tillgängligt över tid. Det är mycket stor konkurrens om externa forskningsmedel för den typen av forskning som institutet bedriver.

Sedan Vetenskapsrådet under 2023 beslutade att inte längre ger bidrag till utvecklingsforskning, behöver institutets forskningskoordinator bistå både med omvärldsbevakning för att finna andra forskningsfinansiärer, samt ge stöd till forskare i nya typer av ansökningsprocesser. Forskningskoordinatorns betydelse anses särskilt stor under de kommande åren, eftersom institutet står inför en omfattande omställning i sättet att söka extern forskningsfinansiering. Vidare motiverar säkerhetshotet i omvärlden också en forskningskoordinator då varje presumtiv bidragsgivare måste granskas för att institutet ska kunna undvika att hamna i beroendeställning gentemot parter som vill skaffa sig fördelar på institutets och svenska statens bekostnad. Sedan 2023 har myndigheten riktlinjer på plats, ”*Riktlinjer för forskningsfinansiering och otillbörlig påverkan*”, för att granska bidragsgivare.

Myndigheten försöker återfå Danmark respektive Norge som strategiska partners till NAI. Sedan 2022 har den danska utrikesförvaltningen bett om att ha en akademisk representant i NAIs

program- och forskningsråd. Ett annat exempel på våra ansträngningar var när institutet bjöd in och finansierade Danmark och Norges deltagande i programmet för unga nordiska diplomater hösten 2024. Under 2025 planeras ett liknande program för både nordiska och afrikanska unga diplomater där Danmark och Norge kommer att bjudas in, men kommer att behöva stå för sina egna resekostnader.

Institutet arbetar aktivt med att etablera överenskommelser om personallån mellan myndigheter för att möjliggöra samarbeten och få tillgång till olika kompetenser på ett kostnadseffektivt sätt. Under 2023 och 2024 var NAI proaktiva i att upprätta sådana överenskommelser och har ingått avtal med Folke Bernadotteakademin och Sidas Afrikaavdelning. Inledande kontakter togs även under 2024 med FOI om att upprätta ett liknande avtal. Ingen av ovanstående myndigheter har ännu haft möjlighet att utnyttja NAIs inbjudan till att utnyttja respektive myndighets kompetens.

Forskningssamarbeten skapar viktiga och långsiktiga relationer länder emellan. Därför är en bibehållen stipendieverksamhet vid NAI en mycket central del i institutets uppdrag att främja och stimulera forskning om Afrika. Under 2025 har institutet för avsikt att se över möjligheterna att på sikt utveckla ett kostnadseffektivt alumni-program för NAIs stipendiater. Vissa begränsade administrativa kostnader kan komma att förknippas med detta initiativ under perioden 2026–2028.

Myndigheten behöver även ta höjd för andra nödvändiga investeringar, inte minst till följd av ökande säkerhetshot och utveckla digitala format för kunskapsöverföring.

- Nödvändigheten att ombesörja skyddad lagring av data kommer att fortsätta att medföra ökade kostnader, och detsamma gäller starkt resesäkerhet. Myndighetens avtal med nuvarande resesäkerhetsföretag löper ut under 2025.
- Institutet arbetar aktivt för att så långt möjligt möjliggöra öppen tillgång till böcker, artiklar och forskningsrapporter som publiceras vid institutet samt i partnerskap. Öppen publicering medför kostnader, men är av största vikt i relation till vårt myndighetsuppdrag. Myndigheten ser även ett kommande behov av lösningar för lagring av öppen forskningsdata som inte kan lösas inom vår befintliga IT-infrastruktur.
- Institutet fortsätter därför att uppdatera viss digital konferensutrustning samt att stärka kapaciteten och förmågan att producera och tillhandahålla podcasts och filmat material. Att säkerställa detta kräver stora, löpande investeringar på såväl teknik som teknisk och kommunikativ expertis.
- Institutet har under flera år lyckats bibehålla den ämnesmässiga uppbyggnaden av bibliotekets elektroniska och tryckta samlingar trots prisökningar. Framöver kommer dock både prisökningar och ovan nämnda prioriteringar att finansiera Open Access publiceringar att leda till ett minskat utrymme för institutets litteraturinköp. För att kunna bibehålla ett brett litteraturval samt också för att kunna bevaka nya geopolitiska och ämnesmässiga relevanta områden för kontinenten kommer biblioteksbudgeten att behöva stärkas upp redan under 2026.

De ovan nämnda satsningarna är för myndigheten en naturlig utveckling av en välfungerande verksamhet och en ständig strävan efter att vara ett institut med kunskaper som är relevanta och efterfrågade inom såväl Norden som på den afrikanska kontinenten.

6. Behov av viss ökning av NAIs programanslag från och med 2026

Som nämnts ovan fick Nordiska Afrikainstitutet under budgetåren 2024 och 2025 se en välkommen ökning av den svenska regeringens anslag till programverksamheten, vilket i regleringsbrevet för 2025 följdes av ett tydligt ökat antal återrapporteringskrav. Det svenska tillskottet under 2024 och 2025, tillsammans med ökningen av den isländska regeringens årliga bidrag från 330 000 till 1 000 000 kr, gav utrymme för en kapacitetsökning under 2024 med flera visstidsrekryteringar. Samtidigt förutser institutet kommande ekonomiska utmaningar inom programverksamheten. Såväl de årliga kostnadsökningarna redovisade ovan, som de under 2025–2026 minskande intäkterna från externa forskningsfinansiärer är de främsta skälen och har berörts tidigare i underlaget och förtydligas i tabellen nedan.

NAIs inflöde 2022–2028 av externa forskningsmedel (i tkr.), som ett resultat av forskarnas bidragsansökningar.

2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028
8 275	7 142	3 828	2 228	193	193	*)

Summorna visar utfallet av institutets inflöde av externa forskningsmedel t.o.m. 2024, medan summorna för 2025–2027 bygger på idag kända bidrag. Myndigheten söker aktivt efter nya externa forskningsmedel.

*) För 2028 finns ännu inga uppgifter om extern finansiering.

På grund av även de ökade kostnaderna för tjänsteresor och policyengagemang, huvudsakligen på grund av inflationen och en svag krona (SEK), bedöms den nuvarande anslagsökningen att på några års sikt ätas upp. Under 2026 kommer dessutom bidraget till programverksamheten från den finländska regeringen att vara 20% lägre än under 2025, vilket ytterligare minskar institutets totala budgetutrymme om institutet inte lyckas attrahera ny extern forskningsfinansiering.

Med bibehållen budgetvolym till programverksamheten för perioden 2026–2028 kommer myndigheten att i begränsad omfattning kunna behålla det tillskott av forskarkompetens som möjliggjorts genom 2024 och 2025 års budget (se argumentation ovan). Mot bakgrund av det ökade intresset för myndighetens kompetens, Afrikas växande geopolitiska betydelse och två planerade pensionsavgångar under 2026 och 2027, är det önskvärt att förutom ersättningsrekryteringar, även inrätta 1–2 nya tillsvidare tjänster inom forskarenheten för att mer långsiktigt kunna möta den ökade efterfrågan.

Mot ovan nämnda argument ser myndigheten ett behov av att anslaget för programverksamheten bör öka till 23 miljoner kr för 2026, samt 24 miljoner kr för 2027 respektive 2028 om bibehållen verksamhet ska kunna upprätthållas.

7. Resultat i relation till myndighetens uppdrag

7.1 Kunskapsgenerering

Nordiska Afrikainstitutet genererade ett stort antal publikationer med högkvalitativ forskning under 2024 och bland dessa fanns exempelvis 5 policynoter och 29 externt granskade (peer-reviewed) artiklar och bokkapitel där NAIs forskare är medförfattare. Majoriteten av de publikationer NAI genererar är Open Access och därmed tillgängliga för alla.

Institutet fortsätter att sträva efter att fördjupa det akademiska samarbetet och policyutbytet över Norden. Det akademiska samarbetet med nordiska universitet prioriterades föregående år. NAIs forskare bjöds in att hålla föreläsningar och seminarier vid olika lärosäten i Sverige, Finland, Norge och Danmark vid omkring 30 tillfällen under 2024. Utöver nämnda aktiviteter har det akademiska samarbetet även inkluderat flertalet engagemang i form av exempelvis seminarium, workshops och panelsamtal med forskare från Dansk Institut For Internationale

Studier (DIIS), Finska Vetenskapsakademien, Finlands Vetenskapsakademier, CMI – Martti Ahtisaari Peace Foundation och Norad.

Stipendieprogrammen vid NAI är en del av institutets kapacitetsbyggande och kunskaps-genererande uppdrag; att främja och stimulera forskning om Afrika och samtidigt bidra till förvärv av kunskap från den afrikanska kontinenten. Programmen erbjuder forskare och doktorander baserade på den afrikanska kontinenten samt i de nordiska länderna (Sverige, Finland, Danmark och Island) en möjlighet att komma till institutet under tre respektive en månad för att arbeta med sina respektive forskningsprojekt.

Ett konkret exempel på institutets överbyggande roll mellan afrikanska och nordiska perspektiv, är den kunskap som genereras genom forskningssamarbeten med forskare baserade utanför Norden. Institutet har ett stort och aktivt nätverk med drygt 40 akademiska institutioner, fördelade på cirka 30 länder globalt – varav drygt 20 på den afrikanska kontinenten.

Antalet fysiska besök i biblioteket ökade under 2024 med omkring 25% jämfört med 2022, och antalet nedladdade dokument via den digitala sökmotorn AfricaLitplus ökade under samma tidsperiod med över 50%.

Myndigheten står fast vid bedömningen från budgetunderlaget för 2023–2025 om att institutet behöver en kritisk massa av forskare för att möta den snabbt ökande efterfrågan på kompetens, i takt med att Afrikas geopolitiska betydelse växer. Under första halvan av 2025 beräknas antalet forskare vara cirka 18, varav 12 seniora forskare på tillsvidareanställning, tre seniora visstidsanställda forskare från Afrika och 3 postdoktorer med visstidsanställning (max 3 år). För fyra av de visstidsanställda forskarna löper förordnandena ut under 2025.

7.2 Kunskapsöverföring

För att stödja vår ambition att främja en forskningsbaserad policydialog, organiserade vi och bidrog till flera strategiska evenemang under det gångna året. Bland dessa ett evenemang i Helsingfors om den politiska utvecklingen i Västafrika där Finlands president Alexander Stubb deltog, ett rundabordssamtal tillsammans med Sveriges och Finlands ambassader i Egypten om möjligheterna till djupare handelsintegration i Afrika, ett agendasättande event om potentialen i Afrikas kreativa industri där bland annat Business Sweden var med, samt ett seminarium anordnat av Folk och Försvar om säkerhetsläget i Sahel och dess betydelse för Europa.

Som en del av vårt uppdrag att öka kunskapen bland nordiska beslutsfattare deltog vi i ett seminarium om situationen i Sudan som hölls i Sveriges riksdag, vi blev inbjudna till Helsingfors för att hålla flera tematiska briefingar för det finska utrikesdepartementet, och under våren organiserades samtal med de nordiska FN-representationerna i New York. Under 2024 tog vi dessutom emot utrikesutskottet i Sveriges riksdag, där diskussionerna fokuserade på handelsfrågor och fredsbyggande i Afrika. Som en viktig del av att stärka det nordiska samarbetet arrangerade NAI också ett mycket uppskattat tredagarsprogram för unga nordiska diplomater. Samtliga nordiska länder deltog, och intresset var stort för att få fler och djupare perspektiv på samhällsutvecklingen genom både NAIs forskning och institutets unika biblioteksresurser. Under 2025 planeras ett liknande program på NAI i Uppsala med både nordiska och afrikanska unga diplomater.

Under 2024 fördjupade NAI förståelsen för synergierna mellan utvecklingssamarbete och handel genom analyser och kunskapsöverföring med relevanta svenska aktörer. Detta inkluderade en presentation om "Bistånd och handel" för den tidigare bistånds- och utrikeshandelsminister Johan Forsell, samt en presentation kring bland annat exportdiversifiering för Kalonzo Musyoka, tidigare vice president i Kenya. Det växande intresset för att förstå regional handel och

värdeskapande, särskilt i relation till livsmedelssäkerhet och gruvsektorn, ledde till att myndigheten fick flera inbjudningar att hålla briefingar och organisera events tillsammans med partners. Ett exempel på detta var ett välbesökt dialogevenemang som samarrangerades med Sveriges och Finlands ambassader i Zambia, på temat "Afrikas agenda för sina kritiska mineraler: nya prioriteringar".

År 2021 beslutade Utrikesdepartementet att inkludera ambassadörsbriefingarna som en del av det standardiserade programmet för nyutnämnda svenska ambassadörer till Afrika. Briefingen är en skräddarsydd heldagsaktivitet som omfattar samtal med forskare från institutet om relevanta ämnen, ett besök i biblioteket och information om ytterligare stöd som kan erbjudas. Genom att göra briefing-programmet till en fast del av förberedelserna för nya ambassadörer, säkerställs kontinuitet i dialogen mellan svenska ambassadörer i Afrika och forskarna vid institutet. Detta har lett till att institutet får bättre förståelse för ambassadörernas behov av forskningsbaserad kunskap, samtidigt som ambassadörerna använder denna kunskap mer i sitt arbete.

7.3 Disseminering och tillgänglighet

Nordiska Afrikainstitutet arbetar för att skapa en stimulerande miljö där relevant kunskap om Afrikas samhällsutveckling kan analyseras. En viktig del av detta är att främja disseminering och kunskapsutbyte i olika forum. Under 2024 genomförde institutet förbättringar på bibliotekets hemsida för att underlätta för Afrikabaserade användare. Hemsidan fick en ingång till tjänster och resurser som är öppna för alla, samt två ingångar med platsbaserad information där nordiska och afrikanska användare får mer specifik information om vilka tjänster som finns tillgängliga för dem. Den Afrikaspecifika ingången lyfter initiativ från publicerings- och bibliotekssektorn för att underlätta forskarnas tillgång till relevanta resurser. Efter omarbetningen fungerar hemsidan även som ett internt verktyg för bibliotekarierna vid frågor om stöd till Afrikabaserade forskare.

Ett konkret exempel på institutets överbryggande roll mellan afrikanska och nordiska perspektiv, är den kunskap som genereras genom forskningssamarbeten med forskare baserade på kontinenten. NAIs forskare publicerade förra året vetenskapligt granskade artiklar tillsammans med partners från 30 afrikanska akademiska institutioner, fördelade över Afrikas samtliga geografiska regioner. Publikationerna täcker ämnen inom alla fem av NAIs strategiska forskningspåverkansområden: kvinnor, fred och säkerhet; livsmedelssäkerhet; småskaligt jordbruk; akademisk frihet; medborgarskap; genusfrågor; Afrikas ekonomiska utveckling; hållbar omvandling och social rättvisa; övergångsrättvisa; och studentaktivism.

Under 2024 prioriterade vi även fördjupade samarbeten med nordiska universitet. Detta inkluderade föreläsningar, seminarier och gemensamma forskningsansökningar. Några exempel är att NAIs forskare bjöds in att hålla föreläsningar och seminarier vid bland annat Uppsala universitet, Sveriges lantbruksuniversitet, Örebro universitet, Umeå universitet, Malmö universitet, Södertörns högskola och Högskolan Dalarna. I Norge hölls två föreläsningar vid Norges teknisk-naturvetenskapelige universitet. I Finland hölls fyra föreläsningar vid Helsingfors universitet, Jyväskylä universitet och Åbo Akademi. Och i Danmark hölls en föreläsning vid Roskilde universitet.

Myndigheten fortsätter att lägga strategiska resurser på att utveckla våra digitala plattformar och verktyg för att därmed nå ut till fler målgrupper med myndighetens arbete och forskningsresultat. I den av NAI mest prioriterade digitala kanalen, LinkedIn, har ökningen av besökare under 2024 varit över 100 procent, huvudsakligen från Afrika. Även på Youtube, NAIs näst mest prioriterade kanal, har ökningen varit markant då antalet visningar ökade med drygt 400

procent. Besöken på NAIs externa hemsida ökade med drygt 30 procent under 2024. En hög andel direkttrafik är ofta ett tecken på ett starkt varumärke, eftersom det visar att besökarna redan känner till NAI och aktivt söker upp institutets webbplats. Särskilt intressant att notera är att trafiken till hemsidan från sociala medier har ökat med hela 89 procent, vilket visar att insatserna för att bygga synligheten i sociala medier burit frukt.

Landsidorna på institutets webbplats för biblioteksresurserna är välbesökt. Sidorna guidar besökare till institutets olika resurser i form av forskarnas kompetenser men också till biblioteksresurser och externa resurser. För att underlätta för institutets målgrupper att hitta fram till relevant policymaterial, utökades landsidorna med länkar till databasen Ireon-portal. Innehållet i databasen kommer delvis från World Affairs Online, en av de största samhällsvetenskapliga databaserna i Europa.

7.4 Stipendieverksamhet

Stipendieverksamheten vid NAI utgör, som beskrivits ovan, en central del av institutets uppdrag att stärka forskningen om Afrika och samtidigt samla kunskap från den afrikanska kontinenten. Stipendiaternas arbete bidrar både till NAI:s strategiska mål och till att fördjupa institutets kunskapsproduktion. Verksamheten främjar också samarbeten mellan nordiska och afrikanska forskare och bygger långsiktiga relationer.

Under 2024 utdelades 17 stipendieplatser; 8 nordiska (Sverige, Finland och Island), och 8 afrikanska. Av de tilldelade stipendieplatserna inom det afrikanska stipendieprogrammet gick platserna till sökande från Nigeria, Kamerun, Burkina Faso, Etiopien och Uganda. När det gäller det totala antalet behöriga sökande, 157, var antalet betydligt högre än tidigare år.

Enligt utvärderingar uppskattar stipendiaterna möjligheten att utbyta kunskap och samarbeta med NAIs forskare, bland annat för att utveckla forskningsansökningar och delta i policydialoger med nordiska beslutsfattare. Under de senaste 20 åren har ett speciellt stipendium samfinansierats med Uppsala universitet och riktar sig till en senior afrikansk professor inom fred och säkerhet. Att knyta framstående akademiker till NAI har många fördelar, bland annat ökar det intresset från afrikanska ambassadörer i Sverige och olika avdelningar inom utrikesförvaltningen, samt från forskare och studenter.

Det stora intresset för stipendierna bekräftar att NAI anses vara den ledande plattformen i Norden för forskningsbaserade diskussioner om samhällsutvecklingen i Afrika och att stipendieverksamheten är en viktig drivkraft för att stärka relationerna mellan Norden och Afrika.

7.5 Förvaltning och verksamhetsutveckling

I regleringsbrevet för budgetåret 2024 gav utrikesdepartementet i uppdrag till Nordiska Afrikainstitutet att redovisa möjliga åtgärder för att effektivisera den administrativa verksamheten och analysera dess verksamhetsmässiga, ekonomiska och personella konsekvenser.

Redovisningen som skickades in till utrikesdepartementet i slutet av mars, visade att myndigheten har implementerat flera effektiva digitala processer, bland annat för reseansökningar, rekrytering och dokumenthantering, vilket har lett till snabbare och mer rättssäkra flöden. Introduktionen av Financial Information Center (FIC) ger dessutom chefer en realtidsöversikt över budgetutnyttjande. Ytterligare digitalisering, inklusive ytterligare användning av AI, planeras där det är relevant.

Institutets avtal med Uppsala universitet kring IT-system och säkerhet samt med Statens servicecenter för HR- och ekonomitjänster är exempel på effektiva samarbeten med externa leverantörer. Bedömningen är att nuvarande lösningar väl tillgodoser verksamhetens behov. Fokus kommer under 2026–2028 att ligga på att ytterligare stärka interna processer för att öka flexibiliteten och förbättra måluppfyllelsen.

Mycket kraft läggs på myndighetens säkerhetsarbete, både på att stärka de faktiska säkerhetsåtgärderna gällande såväl informations- som personsäkerhet, och på att bygga och förstärka institutets säkerhetskultur. Detta arbete rymmer exempelvis utarbetande av rutiner, upphandling av digitala personskyddsapplikationer, samt återkommande kunskapsutbyten och övningar. Under hösten 2024 genomfördes en omfattande riskanalys av hela myndighetens verksamhet. Denna resulterade bland annat i att arbetet med heltäckande kontinuitetsplaner har påbörjats.

För 2026–2027 föreslår myndigheten att institutet tilldelas de förvaltningsanslag som institutet föreslog i februari månads prognos. För 2028 föreslår institutet ytterligare en höjning för att möta väntade kostnadsökningar.

Institutet föreslår för 2026–2028 en viss ytterligare förstärkning av programanslaget för att verksamheten ska kunna bibehålla kompetens och utvecklas i linje med den ökade efterfrågan. Skälen för kostnadsökningar är ökade lönekostnader på grund av inflationen, ett minskat bidrag från Finland under 2026, oviss extern forskningsfinansiering och ett idag okänt finländskt bidrag från och med 2027 och framåt.

8. Hemställan

Nordiska Afrikainstitutet hemställer om anslag för budgetåret 2026 enligt nedanstående förslag till finansiering av verksamheten (tkr):

Finansiering av verksamheten (tkr)					
	Utfall år 2024	Prognos år 2025	Beräkning år 2026	Beräkning år 2027	Beräkning år 2028
<i>Anslag:</i>					
Uo 7 1:3 ap 1 Nordiska Afrikainstitutet	15 767	18 661	18 592	18 857	19 417
Uo 7 1:1 ap 8 Verksamhetsbidrag	20 943*	22 000	23 000	24 000	24 000
Avgiftsintäkter som disponeras	237	200	200	200	200
- varav intäkter publikationer	15	30	30	30	30
<i>Övriga intäkter som disponeras:</i>					
Bidrag					
- Årliga bidrag från de nordiska länderna	7 745	6 500	5 500	5 500**	5 500**
- Bidrag från övriga utomstatliga motparter	2 023	800	1 000	1 000	1 000
- Bidrag från statliga myndigheter	4 483	3 507	1 839	500	500
Bidrag för transfereringar	538	600	600	600	600
Finansiella intäkter	440	150	150	150	150
Summa:	52 176	52 448	50 911	49 837	50 397

*) Värdet visar utfallet 2024, det vill säga inte tilldelade medel (22 000 tkr). Huvudskälen till att inte hela det tilldelade beloppet förbrukades under 2024 - se avsnitt 4.

**) Uppskattat värde, nytt avtal om finsk finansiering tecknas från 2027.

Verksamhetsinvesteringar (tkr)					
	2024 Utfall	2025 Prognos	2026 Beräknat	2027 Beräknat	2028 Beräknat
Datasystem, rättigheter m.m.	0		150		
Maskiner, inventarier och installationer m.m.	76	150	100	100	100
Byggnader, mark och annan fast egendom					
Övriga verksamhetsinvesteringar					
Summa verksamhetsinvesteringar	76	150	250	100	100
Finansiering					
Finansiering	76	150	250	100	100
Lån i Riksgäldskontoret (2 kap. 1 § kapitalförsörjningsförordningen)	76	150	250	100	100
Bidrag (2 kap. 3 § kapitalförsörjningsförordningen)					
Finansiell leasing (2 kap. 5 § kapitalförsörjningsförordningen)					
Summa finansiering	76	150	250	100	100

Låneram och räntor för verksamhetsinvesteringar (tkr)					
	2024 Utfall	2025 Prognos	2026 Beräknat	2027 Beräknat	2028 Beräknat
IB lån i Riksgäldskontoret	203	216	303	449	415
Nyupplåning (+)	76	150	250	100	100
Amorteringar (-)	63	63	104	134	139
UB lån i Riksgäldskontoret	216	303	449	415	376
Beslutad/föreslagen låneram	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000
Ränteutgifter	7	7	10	10	9
Summa amorteringar och ränteutgifter	70	70	114	144	148
Finansiering av räntor och avskrivningar					
Uo 7 1:3 ap.1	70	70	114	144	148
Övrig finansiering					
Summa finansiering	70	70	114	144	148

Räntekontokredit i Riksgäldskontoret (tkr)			
	2024 Utfall	2025 Prognos	2026 Beräknat
Maximalt utnyttjad räntekontokredit under året			
Minsta behållning på räntekontot under året	7 873	7 000	7 000
Behållning på räntekonto i Riksgäldskontoret	9 476	12 000	12 000
Räntekontokredit i Riksgäldskontoret			
Beslutad/föreslagen räntekontokredit	1 000	1 000	1 000

Bemyndigande (tkr)					
	Utfall år 2024	Prognos år 2025	Beräkning år 2026	Beräkning år 2027	Beräkning år 2028
<i>Anslag:</i>					
Uo 7 1:1 ap 8 Verksamhetsbidrag					
Ingående åtaganden	828	851	1 000	1 000	1 000
+ Nya åtaganden	851	1 000	1 000	1 000	1 000
- Infriande åtaganden	-828	-851	-1 000	-1 000	-1 000
Varav infriade åtaganden av utestående åtaganden år 0	-	-	-1 000	-	-
Utestående åtaganden vid årets slut	851	1000	1 000	1 000	1 000
Tilldelad/föreslagen bemyndiganderam	1 000	1 000	1 000	1 000	1 000

9. Sammanfattning

För anslaget Uo 7 1:1 ap 8 Biståndsverksamhet (ramanslag) yrkas 23 000 000 kronor för budgetåret 2026.

För anslaget Uo 7 1:3 ap 1 Nordiska Afrikainstitutet (ramanslag) yrkas 18 592 000 kronor budgetåret 2026 exklusive normal pris- och löneomräkning.

Anslagskredit för anslagsposten Uo 7 1:3 ap 1 Nordiska Afrikainstitutet om 557 760 kr för budgetåret 2026.

Uppsala 25 februari 2025

.....
 Therése Sjömander
 Direktör
 Nordiska Afrikainstitutet

**NORDISKA
AFRIKAINSTITUTET**
THE NORDIC AFRICA INSTITUTE